

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES

Ügyszám: AJB-7050-1/2020

A jövő nemzedékek szószólójának jogalkotási javaslata a felszín alatti vízkészlet védelme érdekében

A jövő nemzedékek szószólójaként és az alapvető jogok biztosának helyetteseként feladatom, hogy állást foglaljak az Alaptörvényben garantált értékeket és alapvető jogokat érintő olyan kérdésekben, amelyek a nemzet közös örökségének védelmét, így a környezeti elemek értékes örökségként való kezelését, kiváltképpen a jelen generációk jogainak és érdekeinek védelmét érintik. Az Országgyűlés előtt van jelenleg a T/13659. számú törvényjavaslat, amely a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgt.) módosítását célozza, így a jelen és jövő generációk vízhasználatát alapvetően érintő szabályokat tartalmaz. A törvényjavaslat benyújtásakor figyelemfelhívásban¹ összegeztem azokat a legfőbb alkotmányos aggályokat, amelyeket a vízjogi engedélyezés szabályaiban javasolt módosítások vetnek fel az Alkotmánybíróság e tárgyban született 13/2018. (IX. 4.) AB határozatának fényében. A figyelemfelhívást követően megkezdődött a törvényjavaslat részletes vitája is az Országgyűlésben. Mindeközben pedig számos, felszín alatti vizek kezelésével foglalkozó szervezet keresett meg tudományos álláspontjuk és szakmai aggályaik kifejtése és közvetítése érdekében.

Ezekre tekintettel úgy vélem, hogy a jelen és jövő nemzedékek érdekeinek védelme érdekében szükséges egy jogalkotási javaslatban is összegezmem a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó azon legfőbb garanciális szabályokat a mezőgazdasági célú vízkivételekkel kapcsolatban, amelyek érvényesítése és ellenőrzése az állam Alaptörvényből fakadó kötelessége a felszín alatti vízkészletek, és minden jelenlegi és jövőbeni vízhasználó alapvető jogainak védelmében, valamint a felszín alatti vizek állapotától függő ökoszisztémák és ökológiai szolgáltatások megőrzése érdekében. Ennek értelmében az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 3.§ (1) g) pontjában biztosított jogkörömnél fogva, a jövő nemzedékek jogainak érintettsége okán, módosítási javaslattal élek a Vgt. bizonyos rendelkezéseivel kapcsolódóan. Mindez összhangban áll az elmúlt években kiadott elvi állásfoglalás, illetve figyelemfelhívások tartalmával, amelyekben többször sürgettem, hogy a kormányzat dolgozzon ki programot az engedély nélkül létesített kutak számba vételére és felülvizsgálatára, és tegyen meg mindent az illegális kutak létesítésének megelőzésére.

Az alábbi jogszabálmódosítási koncepció alkalmas arra, hogy szakmai-társadalmi vita alapja legyen a vízjogi engedélyezési kérdések módosítása tárgyában, amelyhez kiindulópontként szolgálhat. Ezzel nem kívánjuk pótolni a jogalkotó társadalmi egyeztetését és szakmai hatástanulmányait.

¹ AJB-6928-3/2020, A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása a vízjogi engedélyezési szabályok enyhítésével kapcsolatos alkotmányos aggályokról (2020. november 19.)

I. Elvi alapvetés

A jövő nemzedékek szószólójaként kiemelt céloom, hogy képviseljem a közvetlen képvisellel nem rendelkező környezeti értékeket, illetve a jövő nemzedékek hasonló érdekeit. Ennek keretében minden jogszabály módosítására vonatkozó kezdeményezésem a jövő nemzedékek érdekeinek védelme érdekében a nemzedékeken átívelő, tartós megoldásokat szorgalmazza, és az elővigyázatosság elvét, a komplex és integrált, távlatos gondolkodást és döntéshozatalt kívánja érvényre juttatni.

Az agrárium érdekei, így különösen a mezőgazdaság fejlesztése, a magyar nemzet nyilvánvaló érdeke, és ezen belül az sem kérdőjelezhető meg, hogy e célból az öntözéses gazdálkodás körülményeit is javítani szükséges. Ez azonban az Alaptörvény P) cikke által az állam és mindenki által védeni rendelt nemzet közös örökségének közvetlen érintettsége folytán csak a felhasznált környezeti elemekről – kiemelten a talaj, víz, biodiverzitás megőrzéséről – való egyidejű gondoskodás mellett lehetséges. A vizek öntözési célú felhasználása tekintetében ez többek között azzal a követelménnyel is jár, hogy elsősorban a meglévő felszíni vízkészletek kerüljenek felhasználásra és csak szükséges esetekben, más alkalmas megoldás hiányában vezethet az értékesebb, véges és korlátozottan megújulásra képes, adott esetben sérülékeny felszín alatti vizek használatához, amely sok helyen az ivóvíz egyedüli forrását is jelenti. Kiemelt figyelemmel kell lenni a komplex vízgazdálkodás érdekeire, követelményeire, a más vízfelhasználások sérelmének elkerülésére, a felszín alatti vizek esetleges szennyezésének, károsodásának megelőzésére, a vízgazdálkodási egyensúly megőrzésére.

Mindez megkívánja az elővigyázatosság és megelőzés elveinek gyakorlati érvényesítését, a megfelelő arányosság megtartását, a visszalépés tilalmának feltétlen érvényesülését, a már említett hosszútávú előrelátást és gondolkodást – amely elveket az Alkotmánybíróság a jövő nemzedékek érdekei védelmében nem egy esetben határozott követelményként fogalmazott meg, kifejezetten a kutak létesítésének szabályrendszere tekintetében is.² Amikor tehát öntözési célú vízkivételekre kerül sor, ott a fenti szempontokat egységben kell kezelni, aminek legjobb eszköze az engedélyezés, amely nem csupán elfogadja az adott helyzetet, hanem alakítólag is hat rá, így hatékonyan érvényesítve a jövőbeni vízhasználatok lehetőségeinek védelmét, és a meglévők összehangolását. Ez felel meg az állam e téren megnyilvánuló sajátos és megtisztelő felelősségének. Az Alkotmánybíróság ugyanis rámutatott, hogy az állam a nemzet közös örökségének őrzője, és a nemzeti vagyon bizalmi vagyonkezelőjeként jár el, amikor a természeti erőforrásokkal gazdálkodik.³ Ez azt jelenti a határozat szerint, hogy a jövő nemzedékek mint kedvezményezettek számára kezeli az állam a rá bízott természeti kincseket, és a jelen generációk számára csak addig a mértékig teszi lehetővé ezen kincsek használatát és hasznosítását, ameddig az a természeti vagyontárgyak hosszú távú fennmaradását nem veszélyezteti.⁴ Az Alkotmánybíróság kifejezetten hangsúlyozta, hogy az államnak ezen kincsek kezelése és a rájuk vonatkozó szabályozás megalkotása során egyaránt tekintetbe kell vennie a jelen és a jövő generációk érdekeit.⁵

A felszín alatti vizek használata tekintetében az állam e felelőssége az engedélyezés és folyamatos ellenőrzés kettősségében jelenik meg, amelyről az állam nem mondhat le, így különösen annak feltételeit és eszközeit nem teheti kevésbé hatékonyá. Mindennek során az

² 13/2018. (IX. 4.) AB határozat.

³ 14/2020. (VII.6.) AB határozat [22].

⁴ 14/2020. (VII.6.) AB határozat [22].

⁵ 14/2020. (VII.6.) AB határozat [22].

eddig kifejtett szempontokat együttesen kell figyelembe venni, ami adott esetben a különböző állami szervek, hatóságok együttműködését, bevonását is kell jelentse.

A meglévő vízkivételek ellenőrizetlensége sajnálatos bizonyítéka annak, hogy az állam nem volt képes feladatait mindeme követelményeknek megfelelően ellátni. A szükséges engedéllyel nem rendelkező igen nagyszámú kút megnehezíti, szinte már el is lehetetleníti, hogy amit a jövőbeli tevékenységek esetében feltétlenül elvárunk – különösen a megelőzés és elővigyázatosság elvének érvényesítését – azt e körben is meg lehessen valósítani. Az illegális kutak száma tehát önmagában is komoly kihívást jelent. Ilyen helyzetben nem kizárható a probléma olyképpen megvalósuló rendezése, amely a fokozott ellenőrzés irányába mozdul el, megteremtve ugyanakkor a szükséges és akár azonnali beavatkozás lehetőségét olyan esetekben, amikor a vízkészletek egészének védelme, a vízgazdálkodás egységes szempontjai vagy éppen a környezet védelme ezt indokolja.

Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a fennálló helyzet elfogadása semmiképp sem jelenthet teljes és azonnali mentességet ugyanazon jogszabályi követelmények alól, amelyek a jövőbeni környezethasználatokra vonatkoznak, és a helyzet jogi rendezése csupán feltételes kedvezményként érvényesülhet, ahol a feltételek megvalósulását a folyamatos, szakszerű összehangolt hatósági és tulajdonosi ellenőrzés biztosítja, szükség esetén közvetlen és hatékony beavatkozással.

Mindezeket a szempontokat tehát a vizek használatával – szolgáljon az bármilyen célt is – kapcsolatos valamennyi jogalkotás, jogalkalmazás során feltétlenül érvényesíteni kell, a jelen és a jövő magyarjai életfeltételeinek biztosítása érdekében. Ezen elvi alapok keretei között az alábbiakban néhány tételes szabályozási sarokpontot kívánok hangsúlyozni a vízjogi engedélyezés szabályainak módosítása körében, amelyek megtartása a jövő nemzedékek érdekeinek védelmében álláspontom szerint mindenképp szükséges.

Végül szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a Vgt. által szabályozott tárgykör horderejére tekintettel, különösen amiért e szabályok a véges vízkészletekhez való hozzáférést hosszútávon képesek befolyásolni, a jogszabályi módosítások előkészítésében kulcsfontosságú a szakmai szervezetekkel való együttműködés, a társadalmi egyeztetés. Ennek jegyében fogalmaztam meg törvényalkotási javaslatomat, és hozom azt nyilvánosságra, hogy ezzel is segítsen az alkotmányos szempontok érvényesülését.

II. Szabályozási sarokpontok részletes indokolása

Jövőbeli kutak létesítése

Az Alkotmánybíróság a figyelemfelhívásomban is hivatkozott 13/2018. (IX. 4.) AB határozatában a vízkészletekkel való gondos gazdálkodás egyik garanciális feltételként ismerte el az engedélyezési rendszer fenntartását. A figyelemfelhívásban az Alkotmánybíróság határozatát idézve részletesen is bemutattam, hogy milyen alkotmányossági követelményeknek kell megfelelnie a jogalkotó módosítási javaslatának ahhoz, hogy az ne jelentsen visszalépést a már elért védelmi szinttől. Ezért a mezőgazdasági öntözési célú kutakról szóló jogalkotási javaslatom kapcsán is szükségesnek tartom elvi érveléssel hangsúlyozni, hogy az ilyen célú kutak jövőbeli létesítése és üzemeltetése is csak engedélyezési rendszer keretei között fogadható el.

A múltban engedély nélkül vagy engedélytől eltérően létesített kutak

A Vgt. 29. § (7) bekezdése szerint mentesül a vízgazdálkodási bírság megfizetése alól az a létesítő vagy üzemeltető, aki a 2020. július elseje előtt *engedély nélkül vagy engedélytől eltérően létesített vagy üzemeltet felszín alatti vízkivételt biztosító vízlétesítményt, ha a vízjogi fennmaradási engedélyezési eljárást 2023. december 31-ig kérelmezi.*

A fenti körbe tartozó kutak különböző mértékben veszélyeztetik a különböző földtani sérülékenységű felszín alatti vízkészleteket, a vízkivétel és vízutánpótlás egyensúlyának minőségi károsodás nélküli fenntartását, valamint a vizek jó állapotára vonatkozó célkitűzések elérését biztosító követelmények teljesítését, teljesíthetőségét, a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátását. Indokolt lehet ezért megkülönböztetni azokat a mezőgazdasági öntözési célú kutakat, amelyek

- nem veszik igénybe a karszt- vagy rétegvízkészletet;
- nem érintenek
 - o a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló kormányrendelet szerint kijelölt, kijelölés alatt álló, illetve előzetesen lehatárolt belső, külső és hidrogeológiai védőidomot, védőterületet,
 - o védett természeti vagy a Natura 2000 hálózathoz tartozó területet;
- nem veszélyeztetik az ivóvízellátást szolgáló magánkutak vízáadó képességét és a termelt víz minőségét,
- működésük nem okozza talajvízszennyezés továbbterjedését.

A fenti körbe tartozó kutak kiemelt szerepet tölthetnek be a mezőgazdasági termelésben a termés hozam javítását szolgáló öntözésben, ezért szükség van olyan szabályok megfogalmazására, amelyek e kutak használóinak egymással konkuráló igényét is integrálja a véges vízkészletekről szóló döntéshozatalba. Ez biztosítja a vizek igazságos elosztását, kiszámítható elérhetőségét, a vízhasználatok védelmét, megelőzendő a talajvíz süllyedését, és ezáltal megóvva a felszín alatti vizektől függő növényzet életfeltételét mind a mezőgazdasági művelés, mind a művelés alatt nem álló természetes területeken.

Mindezekre tekintettel egy olyan több lépcsőből álló rendszer bevezetését javaslom, amely fokozatosan terjeszti ki az állami védelmet és támogatást az illegális, öntözési célú kutak bejelentő gazda vízigényére, míg negatív jogkövetkezményekkel sújtja a bejelentéssel és az engedély megszerzésével késlekedő gazdákat az alábbiak szerint:

első lépcső

- a törvény által meghatározott határidő előtt bejelentett kút esetén a kútra felszerelt vízmérő által mért öntözési célú vízhasználat ideiglenes vízkészlet lekötésként nyer védelmet, amennyiben a bejelentett kút adminisztratív felülvizsgálata megtörténik;
- az ideiglenes vízkészlet lekötés a vízigények kielégítési sorrendjében az utolsó helyen található „egyéb” kategóriába kerül;
- a bejelentett kútból származó vízkivételre a fennmaradási engedély kérelmének benyújtására megadott határidő letelte előtt érvényesíthető az öntözési célú vízkészletjárulék-fizetési mentesség,
- a bejelentést az öntözési igazgatási szerv veszi nyilvántartásba a felszín alatti vizek illetékes vagyongazdálkodójának egyidejű tájékoztatása mellett, továbbá elvégzi a kút adminisztratív felülvizsgálatát,

- az öntözési igazgatási szerv adminisztratív felülvizsgálat keretében értékeli a kutat, és tájékoztatja a bejelentőt a felülvizsgálat eredményéről, és az eredmény alapján szükséges teendőkről, a továbbiakban teljesítendő kötelezettségekről és jogokról, valamint az igénybe vehető támogatási lehetőségekről.

második lépcső

A vízhasználó törvényben meghatározott határidőn belül fennmaradási engedély iránti kérelmet nyújt be. A fennmaradási engedélyben rendelkezni kell a vízhasználatra vonatkozó működési/üzemelési szabályokról is;

- a fennmaradási engedélyben megjelölt vízkészlet lekötött vízkészletnek minősül és a vízigények kielégítési sorrendjében a sorrendben feljebb sorolódik az „öntözési vízigények” közé,
- az engedélyezett kútból származó vízkivételre érvényesíthető az öntözési célú vízkészletjárulék-fizetési mentesség,
- az a gazda, aki fennmaradási engedély kérelmet nem nyújt be, elveszíti a vízkészletjárulék-fizetési mentességre való jogosultságát, és a mért víz mennyisége után köteles azt megfizetni.

A bejelentési határidőre a kút bejelentését elmulasztó gazdát a határidő leteltét követő első naptól vízkészletjárulék-fizetési kötelezettség terheli, amelynek összegét a műholdas vizsgálat eredményére tekintettel a vízügyi hatóság hivatalból köteles megállapítani és kivetni.

Hangsúlyozandó, hogy a jogalkotónak úgy kell megválasztani a bejelentésre nyitva álló határidőt, hogy az ne tegye lehetővé a határidő lejártá előtt új kutak tömeges létesítését.

A vízkészletekkel való a jelen és a jövő nemzedékek érdekeit figyelembevevő gazdálkodás az államra azt a kötelezettséget rója, hogy a felszín alatti vizeket fenyegető tevékenységeket ne csak megelőzze, hanem mindent megtegyen a jogellenes magatartások feltárására. Az Országgyűlés 2017-ben a vízjogi fennmaradási engedély megszerzése esetén a bírság fizetési kötelezettség terhétől mentesítette azokat, akik vízkivételt biztosító vízilétesítményüket engedély nélkül, vagy engedélytől eltérő módon létesítették. Az ún. kútamnesztiára vonatkozó határidőket az Országgyűlés folyamatosan változtatja, ez ma 2023. december 31. A határidők módosítása azonban nem jelentheti azt, hogy az állam nem látja el feladatát és nem lép fel a felszíni alatti vizeinket veszélyeztetőkkel szemben. Az állam Alaptörvényből fakadó kötelezettsége, hogy a rendelkezésére álló közjogi és tulajdonosi eszközöket alkalmazva haladéktalanul megtegye a szükséges intézkedéseket.

A mellékletben a fenti rendszer jogszabályi megfogalmazására teszek konkrét jogalkotási javaslatot.

Budapest, 2020. november 27.

Dr. Bándi Gyula sk.
a jövő nemzedékek szószólója

Melléklet:

jogalkotási javaslat a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításához a vázolt koncepció alapján

1. A jövőbeli vízhasználatok összehangolása a fenntartható vízgazdálkodás érdekében

A jövőben létesítendő mezőgazdasági öntözési célú kutak létesítésére és üzemeltetésére továbbra is fenn kell tartani a vízjogi engedélyezési rendszert és annak védelmi funkcióját. Vgt. lehetővé teszi elvi vízjogi engedély kérését, mely előzetes tájékoztatást nyújt a jövőbeli vízhasználó számára, hogy tervezett tevékenységéhez milyen feltételeket kell teljesítenie. Az elvi vízjogi engedély iránti kérelem a mezőgazdasági öntözési célú kutak esetén kiemelt szerepet tölthet be, hiszen a kérelmező gazda ezen keresztül megismerheti, hogy elképzelése miként illeszkedik az öntözési kerületekre vonatkozó követelményekhez, az öntözésfejlesztési tervekhez, milyen feltételeket és anyagi jogi követelményeket kell teljesítenie. Szükséges, hogy ezen eljárásba mind a vagyonkezelő vízügyi igazgatási szerveket, mind az öntözési igazgatási szervet bevonják. A meglévő és a jövőbeli vízhasználatok összehangolásának első lépéseként javasolt az elvi vízjogi engedélyezési eljárás igénybevételére való ösztönzés, különösen az eljárási illetékek csökkentésével.

2. A vízhasználó fogalmának kiterjesztése

Az Alaptörvény P) cikke mindenki kötelezettségévé tette a nemzet közös örökségének védelmét. Az Alkotmánybíróság ebben kiemelt jelentőséget tulajdonított a vízkészletjárulék fizetésének. Miközben a véges készletek megőrzése szempontjából a tényleges vízkivételek számítanak, vízkészletjárulék-fizetési kötelezettség jelenleg csak az engedéllyel rendelkezőket terheli. Külön jelentősége van ezért annak, hogy a vízkészletjárulék fizetési kötelezettség meghatározása szempontjából az engedéllyel rendelkezők mellett azokat is vízhasználóknak tekintsük, akik a törvényben meghatározott időre kútjukat már bejelentették, illetve a bejelentést elmulasztották.

Javaslat a 15/A. § (2) a) pontjának módosítására

a) vízhasználó az, aki vízjogi engedély, továbbá a 2020. július 1-e előtt létesített öntözési célú kút bejelentése alapján vízhasználatot gyakorol vagy vízjogi engedélyben vízkészletet köt le, valamint aki a törvényben a bejelentésre/engedély iránti kérelem benyújtására törvényben megadott határidőre bejelentési/kérelem benyújtási kötelezettségét elmulasztotta.

3. a bejelentést elmulasztó vízkészletjárulék-fizetési kötelezettsége:

A bejelentést elmulasztó vízhasználó esetén nincsen olyan mennyiségi érték, amely a fizetési kötelezettség megállapításához iránymutatást adhatna, ezért csak vélelemmel állapítható meg a mennyiség, mely megegyezik a legmagasabb vízkészletjárulék fizetési mentességet biztosító mennyiséggel.

Javaslat a 15/C. § új bekezdéssel való kiegészítésére:

Az, aki az engedély nélkül létesített, vagy az engedélytől eltérően létesített mezőgazdasági öntözési célú kút bejelentésére/engedély iránti kérelem benyújtására törvényben megadott határidőt elmulasztja, a határidő utáni első naptól kezdődően vízkészletjárulék fizetésre

kötelezett. Vélelmezett a mezőgazdasági öntözési célú kút bejelentés nélküli létesítése és üzemeltetése, ha nincsen a területre kiadott öntözési célú vízjogi engedély és a műholdas távérzékelési vizsgálat eredménye szerint a területen a növényzet vízellátottságának értéke a felszín optikai tulajdonságai alapján magasabb, mint azt a terület adott időpontban öntözés nélkül jellemző vízháztartása és növényállománya indokolná. A vélelem megdönthető, ha a mezőgazdasági tevékenységet folytató bizonyítja, hogy a pozitív irányú eltérést:

- a) a csapadék vízvisszatartásából származó öntözéssel;
- b) a terület vízháztartásának javulását felszíni víz talajba táplálásával;
- c) a talaj vízháztartását javító talajműveléssel érte el.

A bejelentési/engedély iránti kérelem benyújtására törvényben meghatározott határidőt elmulasztó vízhasználó vízkészletjárulék-fizetési kötelezettségét a műholdas távérzékelő vizsgálat alapján megállapított területre hektáronként évi 4000 m³ vízfelhasználás figyelembevételével hivatalból kell megállapítani.

Az a gazda, aki a fennmaradási engedély kérelmét a meghatározott határideig nem nyújtja be, elveszíti a vízkészletjárulék-fizetési mentességre való jogosultságát, és a mért víz mennyisége után köteles azt megfizetni.

4. Az általános védelmi rendelkezések alkalmazása a bejelentőre

Az engedély megszerzése előtti átmeneti állapotra vonatkozóan törvény szintjén szükséges rendezni a bejelentő felelősségét és a védelem érdekében az állami védelmi intézkedésre vonatkozó szabályokat.

Javaslat a Vgt. 29. § (8) bekezdéssel való kiegészítésére:

A bejelentő felelősségi körébe tartozik, hogy a felszín alatti vizet - az e törvényben foglaltak figyelembevételével - csak olyan mértékben vegye igénybe, hogy a vízkivétel és a vízutánpótlódás egyensúlya minőségi károsodás nélkül megmaradjon, és teljesüljenek a külön jogszabály szerinti, a vizek jó állapotára vonatkozó célkitűzések elérését biztosító követelmények. A vízügyi hatóság, valamint a felszín alatti vizek vagyongazdálkodója e kötelezettség betartását a helyszínen bármikor ellenőrizheti. Amennyiben a bejelentő vízhasználata veszélyezteti az engedélyezett vízhasználatok biztosítását, vagy károsítja a felszín alatti vízkészleteket a vízügyi hatóság hivatalból, vagy a felszín alatti vizek vagyongazdálkodójának kezdeményezésére köteles a bejelentőt a szükséges megelőző, valamint kárelhárító intézkedések megtételére kötelezni.

5. A vízhasználatra lekötött vízkészletek és a kielégítési sorrend

A vízmérővel ellátott kútból származó víz mennyiségének ideiglenes lekötése lehetőséget teremt arra, hogy a bejelentett kutakból kivett vizek mennyiségét a vízkészlet-gazdálkodás rendszerébe integrálják, és ezen keresztül védeltséget is kapjon. E védelmet azonban csak olyan kúthoz lehet rendelni, amely kútról az adminisztratív felülvizsgálat alapján is megállapítható, hogy az a felszín alatti vizeket nem veszélyezteti.

Javaslat a 15. § kiegészítésére:

Az öntözési célú vízhasználatra ideiglenesen lekötött vízkészletként kell nyilvántartani a kút vízmérővel előző évben mért vízmennyiséget, amennyiben a kút adminisztratív

felülvizsgálata megtörtént. A bejelentés első évében az előző évi mért adat hiányában az öntözési vízigényt az öntözési igazgatási szerv határozza meg az öntözési norma és a bejelentő által megadott öntözési igény alapján. Az így lekötött vízmennyiséget a Vgt. 15. § (4) bekezdésében megjelölt vízigény kielégítési sorrend szempontjából az egyéb vízhasználatok – g) pont – között kell figyelembe venni. A kielégítési sorrend alkalmazásakor öntözési vízigényként – e) pont – csak vízjogi engedélyben rögzített öntözési vízigény vehető figyelembe.

Az öntözési igazgatási szerv nyilvántartásba veszi a bejelentést és egyidejűleg tájékoztatja a felszín alatti vizek illetékes vagyongazdálkodóját a bejelentett kútról, továbbá elvégzi a kút adminisztratív felülvizsgálatát, és szükség esetén gondoskodik a védelmi intézkedések elrendeléséről.

Az öntözési igazgatási szerv tájékoztatja a bejelentőt a felülvizsgálat eredményéről, és az eredmény alapján szükséges teendőkről, a továbbiakban teljesítendő kötelezettségekről és jogokról, valamint az igénybe vehető támogatási lehetőségekről.

6. A jogellenesen létesített mezőgazdasági öntözési célú kutak elleni fellépés kötelezettsége

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a határidők folyamatos módosítása, és az állami fellépés elmaradása miatt az engedély nélküli kutak létesítése nem állt meg, sőt jelzések szerint a szakmai követelményeknek meg nem felelő kutak száma tovább szaporodott, ami a felszín alatti vízkészleteket, valamint a mezőgazdasági termelés kiszámíthatóságát fenyegető veszélyek növekedését hozta magával. Az állam feladata ezért, hogy a gazdák bejelentési/engedély iránti kérelem benyújtására való hajlandóságától függetlenül lépjen fel a jogellenesen létesített kútból öntözőkkel szemben. Az állam alkotmányos kötelezettségének teljesítéséhez felhasználhatja a műholdas távérzékelés adta lehetőséget, elkészítve hazánk öntözési térképét, külön feltüntetve azokat a területeket, amelyek öntözésére nincsen kiadott vízjogi engedély. A térkép elkészítésének kötelezettsége egyben magával hordozza a jogellenes magatartással szembeni fellépés kötelezettségét is.

Javaslat a 15. § (1a) bekezdéssel való kiegészítésére:

Az öntözési igazgatási szerv a felszín alatti vizek vagyongazdálkodásáért felelős vízügyi igazgatási szervvel közösen 2021. december 31-ig műholdas távérzékelési vizsgálat alapján az ország egész területére öntözési térképet készít. A térképen jelezni kell a felszín alatti vizek veszélyeztetettségének, valamint a vízkészletek hasznosításának mértékét, továbbá a vízjogi engedély vagy bejelentés alapján öntözött területek kiterjedését. A térképet évente kell frissíteni az aktuális adatokkal. A térképet a nyilvánosság számára elektronikus formában elérhetővé kell tenni.

A térkép alapján a felszín alatti vizek vagyongazdálkodásáért felelős vízügyi igazgatási szerv illetékességi területére a vízügyi hatóság és az öntözési igazgatási szerv bevonásával ellenőrzési tervet készít és hajt végre, melyben első helyre kell sorolni a veszélynek leginkább kitett, illetve a túlhasználattal fenyegetett területeket. Az ellenőrzési terv végrehajtásának határideje 2023. december 31.

7. a törvényi rendelkezések végrehajtására vonatkozó felhatalmazások

A vízhasználatok integrációjához szükség van arra, hogy a törvényi rendelkezések végrehajtásának részletes szabályai is megszülessenek.

Javaslat a 45. § felhatalmazó rendelkezéseinek kiegészítésére:

- felhatalmazást kap a Kormány

- az ivóvízellátást biztosító saját célú kutak nyilvántartásba vételi szabályainak, valamint az e kutakból származó vízkivételek mennyiségének és minőségének védelmét szolgáló védőterületek kijelölési szabályainak;

- az engedély nélkül, vagy az engedélytől eltérően létesített kút bejelentésével és adminisztratív felülvizsgálatával kapcsolatos részletes szabályok;

- a bejelentési valamint a fennmaradási engedély iránti kérelem benyújtására megadott határidőt elmulasztó vízkészletjárulék-fizetési kötelezettségére vonatkozó részletes szabályok

rendeletben történő megállapítására.

- felhatalmazást kap az öntözésért felelős miniszter és a vízgazdálkodásért felelős miniszter

- az öntözési térkép elkészítésére, valamint az ellenőrzési terv elkészítésére és végrehajtására vonatkozó részletszabályokat közös rendeletben határozza meg.